

Şizotipal Kişilik Ölçeğinin Üniversite Öğrencilerindeki Geçerlik ve Güvenirliği

Alper Şener¹, Emre Bora², Işık Tekin¹, Süha Özaşkın²

ÖZET:

Şizotipal kişilik ölçeğinin üniversite öğrencilerindeki geçerlik ve güvenilirliği

Amaç: Şizotipal özellikler şizofreniye genetik yakınlıkla ilgilidir. Şizotipinin farklı boyutlarının standart biçimde değerlendirilmesi şizotipal kişilik bozukluk ve şizofreniye genetik yakınlığın klinik ve nörobiyolojik yansımalarını anlamak için gereklidir. Şizotipinin farklı boyutları vardır ve bu boyutlar cinsiyetler arası fark gösterebilir. Bu çalışmada, kullanılan en yaygın şizotipi ölçeği olan ve şizotipinin farklı boyutlarını değerlendiren Şizotipal Kişilik Ölçeği (ŞKÖ) Türkçe formunun psikometrik özellikleri incelenmiştir.

Yöntem: Çalışmaya 388 tıp fakültesi öğrencisi alınmış ve ölçeğin iç tutarlılığı, %10 kesme noktası çalışılmıştır. Test-tekrar test güvenilirliği için ölçek 71 öğrenciye yeniden uygulanmıştır. Uyum geçerliği için ölçeğin 86 öğrencide, Bütünsel Düşünce Ölçeği (BDÖ) ile ilişkisi incelenmiştir. Ölçeğin cinsiyetin şizotipiye etkisini ne ölçüde ortaya koyabildiği sınırlanmıştır.

Bulgular: Ölçeğin ortalama puanı 25.9, %10 yüksek kesme puanı 42 bulunmuştur. Cronbach alfa katsayısı ölçek için 0.91 ve alt ölçekler için 0.66-0.83 arasında bulunmuştur. Ölçeğin test tekrar puanları arası korelasyon 0.84'dür. BDÖ ile korelasyon toplam puan için 0.49, bilişsel-algisal şizotipi için 0.74'dür. Erkeklerde kişilerarası şizotipi puanı yüksek bulunmuştur. Ölçeğin faktör yapısı incelenmiş ve yapı geçerliğine sahip olduğu düşünülmüştür.

Sonuç: ŞKÖ'nün genç popülasyonda, şizotipinin farklı boyutlarını değerlendirme de kullanılabilir güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir.

Anahtar sözcükler: Şizotipi, şizotipal kişilik bozukluğu, şizofreni, Şizotipal Kişilik Ölçeği, güvenilirlik, geçerlik

Klinik Psikofarmakoloji Bülteni 2006;16:84-92

ABSTRACT:

The reliability and validity of schizotypal personality questionnaire (SPQ) in Turkish students

Objective: The patients with schizotypal personality disorder and many nonaffected relatives of patients with schizophrenia shares many neurophysiological, neurocognitive and neuroanatomic features of schizophrenia. The concept of schizotypy is useful to investigate the characteristics of liability for schizophrenia. Schizotypy has several distinct dimensions similar to schizophrenia. There is an impact of gender on schizotypal features. This study investigates the psychometric characteristics of Turkish version of Schizotypal Personality Questionnaire (SPQ).

Method: The sample of the study consists of 388 medical students. The internal consistency and %10 cut-off scores were studied. Seventy-one students were readministered the scale to measure the test-retest reliability. The Magical Ideation Scale (MIS) was also administered to 86 students besides SPQ with the aim of testing concurrent validity. The factor structure of the scale was also examined.

Results: The mean score of the scale was 25.9 and 10% high cut-off score was 42. The Cronbach alpha coefficient of the scale was 0.91, the Cronbach coefficients for the subscales ranged from 0.66 to 0.83. Test-retest scores were highly correlated ($r=0.84$). The correlation coefficients of MIS with total score of SPQ and cognitive perceptual schizotypy score were 0.49 and 0.74 respectively. Males had significantly higher scores on the interpersonal schizotypy subscale. Factor analysis of the items and subscales supported the construct validity of the scale.

Conclusions: SPQ is a reliable and valid instrument for studying several dimensions of schizotypy in young adults.

Key words: Schizotypy, schizotypal personality disorder, schizophrenia, Schizotypal Personality Questionnaire, reliability, validity

Klinik Psikofarmakoloji Bülteni 2006;16:84-92

GİRİŞ

Şizofrenin patofizyolojisiyle ilgili genetik ve nörobiyolojik kanıtlar artmaktadır. Şizofreni yelpazesinde (spektrumunda) bulunan şizotipal kişilik bozukluğunda da şizofrenide görülen nöropsikolojik (1,2) ve nöroanatomik (3,4) değişiklikler görülmektedir. Şizofreni hastalarının psikotik olmayan akrabalarında da benzer nöroanatomik ve

nörofizyolojik bozuklukların görüldüğünü gösteren çok sayıda kanıt vardır (5). Şizofreniye yakınlık oluşturan kalıtsal etkenler sıklıkla şizofreniden daha düşük şiddette bir klinik görünümle kendini göstermektedir.

Şizotipi ve şizotaksi kavramlarını Meehl (6) tanımlamıştır. Meehl şizofreniye genetik yakınlığın olduğu durumları şizotaksi olarak adlandırmıştır. Şizotaksi, daha hafif bir fenotip olan şizotipi

¹EÜTF Ege Bilimsel Araştırma Topuluğu (EBAT)
²Ege Üniv. Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, İzmir-Türkey

Yazışma Adresi / Address reprint requests to:
Dr. Emre Bora, Melbourne Neuropsychiatry
Centre, University of Melbourne, Psychiatry
Department, Alan Gilbert Building, NNF level 3
Victoria 3053 Australia

Telefon / Phone: +90-232-366-2328
Faks / Fax: +90-356-213-3179

Elektronik posta adresi / E-mail address:
emrebora@hotmail.com

Kabul tarihi / Date of acceptance:
10 Mart 2006 / March 10, 2006

ya da daha şiddetlisi olan şizofreni ile sonuçlanabilir. Meehl şizofreninin yatkınlık taşıyan şizotaksik bireylerde sonradan karşılaşılan zorlanmalar sonucu ortaya çıktığını kabul eder. Şizotipal özellikleri olan bireylerin süreç içinde şizofreni tanısı alma olasılığı görece yüksektir ama yine de bu bireylerin çoğunluğu hiçbir zaman bu tanıyı almaz (7).

Şizotipi kavramı kendine DSM-III'den beri şizotipal kişilik bozukluğu adı altında kısmi bir yer bulmuştur. Şizotipal kişilik bozukluğu olanların şüpheliğe, alınganlığa eğilimleri vardır. Davranış ve konuşmaları tuhaftır, farklı inanış ve ilgi alanları vardır. Doğaüstü olaylara, büyüsel açıklamalara eğilimlidirler. Duygulanımları kısıtlı olabilir ve kişilerarası yakınlık kurmada zorlukları vardır (8).

Şizotipal kişilik bozukluğu şizofreni hastalarının akrabalarında görece sık görülür, ancak çoğu aile üyesinde bu kişilik bozukluğu gözlenmez (9). Oysa şizofreni hastalarının akrabalarının önemli bir bölümünde şizofrenide görülen eşik altı şizotipal özellikler görülebilir (10). Normal toplumda bazı şizotipik özelliklerin, şizofrenide görülen nöropsikolojik bozukluklarla ilişkili olabileceği bildirilmiştir (11). Öyleyse şizofreni hastalarının yakınlarında şizotipal kişilik bozukluğu ölçütlerini karşılamayan, ancak genel toplumdan farklılık gösteren bazı özellikler bulunmaktadır.

Şizotipal özelliklerin, şizofrenide görülen pozitif, negatif ve dezorganize boyutlara benzer şekilde algı sapmaları, dezorganizasyon ve kişilerarası ilişkilerde yetersizlikler gibi farklı boyutları olduğu düşünülmektedir. Özellikle negatif şizotipal özellikler ve bazı nöropsikolojik bozuklukların şizofreni yatkınlığının bir göstergesi olduğu öne sürülmektedir (12,13).

Şizotipal özellikleri ölçmek için tasarlanmış birçok ölçek ve klinik görüşme formları geliştirilmiştir. Bu ölçeklerin bazıları şizotipinin kısıtlı bir boyutuyla ilgilidir. Büyüsel Düşünce Ölçeği (BDÖ) (14) daha çok pozitif bulgulara benzer durumları saptarken, Sosyal Anhedoni Ölçeği (15) negatif bulgular benzeri durumları saptar. Şizotipal Kişilik Ölçeği (ŞKÖ) (16) ve King Şizotipi Ölçeği (17) şizotipinin birden çok boyutunu ölçer. Klinik görüşmeyle şizotipal özellikleri sorgulayan araçlar da geliştirilmiştir (18). ŞKÖ şizotipi literatüründe en yaygın kullanılan ölçektir. Raine tarafından 1991 yılında geliştirilmiştir (16). Bir kendini-bildirim ölçeği olan ŞKÖ 74 sorudan oluşur. ŞKÖ'nün DSM-III-R şizotipal kişilik bozuklu-

ğu tanı ölçütlerine denk düşen 9 alt ölçeği vardır. Bu ölçek esas olarak toplumda ve risk gruplarında şizotipal özellikleri taramak için kullanılmaktadır. Raine ŞKÖ'nin 22 soruluk kısa bir versiyonunu (ŞKÖ-K) geliştirmiştir (19). Bu kısa formun Türkçe'ye uyarlanması ve güvenilirliği gösterilmiş ve bazı çalışmalarda kullanılmıştır (20,21,22). Hem ŞKÖ hemde ŞKÖ-K kişilerarası, bilişsel algısal ve dezorganize şizotipi olarak adlandırılan üç puan verirler. ŞKÖ'de ayrıca 9 alt ölçek için puan hesaplanırken ŞKÖ-K' da bu yapılamamaktadır. ŞKÖ ve diğer ölçeklerle yapılan çalışmalarda şizotipinin kişilerarası ve negatif boyutlarının erkeklerde daha belirgin olduğu gösterilmiştir (23-25). Bu durum şizofreni hastalığında erkeklerde negatif bulguların daha belirgin olduğunu gösteren verilerle uyumludur (26).

Kendini bildirim ölçekleri saha ve aile çalışmaları için özellikle önem taşımaktadırlar. Daha kısa sürede uygulanabilen ŞKÖ-K formunun Türkçe geçerliliği ve güvenilirliği gösterilmiştir, ancak ŞKÖ'nin Türkçe uyarlaması yapılmamıştır. Şizotipi çalışmalarda çok daha yaygın olarak kullanılan ŞKÖ içerdiği 9 alt ölçek nedeniyle şizotipinin farklı boyutlarının incelenmesi için daha uygundur. Örneğin bazı araştırmacılar şizotipinin üçten daha fazla faktörden oluşan bir kavram olduğunu öne sürmüştür ve ŞKÖ-K ile bu hipotezi ele almak zordur (27,28). Bu çalışmanın amaçlarından biri ŞKÖ'nün Türkçe formunun sağlıklı bireylerde güvenilirliğini göstermektir. Ayrıca ölçeğin faktör yapısı, eş ölçek uyumu ve cinsiyetle ilişkisi incelenerek geçerliliği sınanacaktır. Ölçeğin diğer çalışmalara benzer şekilde iki ya da üç faktörlü bir yapı göstereceği ve ayrıca erkeklerde negatif şizotipinin daha belirgin olduğunu göstereceği öne sürüldü.

GEREÇ VE YÖNTEM

Örneklem

Örneklem, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesinin 1., 2. ve 3. sınıf öğrencilerinden oluşmuştur. Çalışmaya psikiyatrik tedavi öyküsü olmayan hastalar alındı. Ölçeği eksiksiz doldurmuş olan 388 öğrencinin yaş ortalaması 20.53'tü (ss=1.62, aralık:18-27). Deneklerin 209'u (%53.9) kadın, 179'u (%46.1) erkekti. Erkeklerin yaş ortalaması 20.79 (ss=1.76), kadınların yaş ortalaması 20.31'di (ss=1.47).

Test-tekrar test güvenilirliği için ŞKÖ 71 deneğe (kadın=39, erkek=32, yaş ortalaması=20.67) 4 hafta sonra yeniden uygulandı.

Benzer ölçek geçerliliği için 86 deneğe (kadın=44, erkek=42, yaş ortalaması=20.45) ŞKÖ ile eş zamanlı olarak Büyüsel Düşünce Ölçeği (BDÖ) verildi.

Gereçler

Şizotipal Kişilik Ölçeği (ŞKÖ)

Ölçeğin toplam puanı 0-74 arasında değişir. Sorular evet ya da hayır diye yanıtlanır. ŞKÖ'nün DSM-III-R şizotipal kişilik bozukluğu tanı ölçütlerini tarayan 9 alt ölçeği vardır ve her alt ölçekte 7-9 arası madde vardır. Ölçeğin başlangıçta iki faktörden oluştuğu düşünülse de sonraki çalışmalar bilişsel-algisal, kişilerarası ve dezorganize şizotipi olarak adlandırılan üç faktörün varlığına işaret etmiştir.

Bilişsel algısal şizotipi puanı referans fikirleri, garip inanış-büyüsel düşünce, sıradışı algısal yaşantı ve şüphelilik altölçeklerinin puanlarının toplanmasıyla hesaplanır. Kişilerarası şizotipi puanı, aşırı sosyal anksiyete, yakın arkadaş yokluğu, kısıtlı duygulanım ve şüphelilik puanlarının toplanmasıyla elde edilirken; dezorganize şizotipi puanını hesaplamak için garip davranış ve garip konuşma puanları toplanır (Tablo 1). ŞKÖ başka

Büyüsel Düşünce Ölçeği (BDÖ)

Eckblad ve Chapman (14) tarafından geliştirilmiş ve Atbaşoğlu ve arkadaşları (32) tarafından Türkçe'de geçerli ve güvenilir olduğu gösterilmiştir. Ölçek doğru ya da yanlış seçeneklerinin bulunduğu 30 maddeden oluşur. Yedi madde ters, 23 madde düz yönlüdür. Bu maddeler psikoz yatkinlığıyla ilişkili olduğu düşünülen büyüsel düşünceyi yansıtır.

İstatiksel Değerlendirme

Güvenirlik ölçütleri olarak iç tutarlılık ve test-tekrar test güvenilirliği kullanıldı. İç tutarlılık için ŞKÖ'nün bütünü ve 9 ayrı alt ölçeği için Cronbach alfa katsayısı hesaplandı, ayrıca alt ölçekler için madde-toplam madde korelasyonları incelendi. Geçerlilik çalışmasında ŞKÖ'nin BDÖ ile korelasyon katsayısı hesaplandı. Ayrıca BDÖ'nin ŞKÖ alt ölçekleriyle korelasyonları incelendi ve ŞKÖ'nün %10 kesim puanları hesaplandı. Cinsiyetin şizotipi puanlarına etkisi t testi ile değerlendirildi.

Ölçeğin altölçek ve maddelerine faktör analizi Temel Bileşenler Analizi (Principal Component Analysis) ile yapıldı.

Tablo 1: Bu çalışma ve Raine'ye göre ikili ve üçlü faktör yapısı

Pozitif	Bilişsel-algisal şizotipi	Kişilerarası şizotipi	Dezorganize şizotipi
Şizotipi	Referans fikirleri Garip inanış-büyüsel Sıradışı algısal yaşantı Şüphelilik		Garip davranış Garip konuşma
Negatif Şizotipi		Sosyal anksiyete Kısıtlı duygulanım Yakın arkadaş yok Şüphelilik?	

toplumlara da uyarlanmış (29,30) ve en yaygın kullanılan şizotipi ölçeğidir. Birçok çalışma ölçeğin üç faktörlü yapısını desteklemiştir. ŞKÖ'nün Almanca versiyonu (31) ve ŞKÖ-K formunun Türkçe uyarlaması (22) iki faktörlü bir yapı önermiştir.

Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması için Raine'den izin alındı ve ölçeğin Türkçe'ye çevirisi yapıldı. Türkçe'ye çevrilen ŞKÖ iyi derece İngilizce bilen 4 kişi tarafından tekrar İngilizceye çevrildi. Bu metinler incelenerek ilk çeviri gözden geçirildi. Daha sonra oluşan yeni metin 10 kişilik sağlıklı pilot bir gruba doldurtularak, anlaşılması güç gözükten maddeler hakkında geribildirim istendi ve ölçeğe son hali verildi.

BULGULAR

Güvenirlik Ölçütleri

İç tutarlılık: Ölçeğin Cronbach alfa katsayısı 0.91 bulunmuştur. Dokuz alt ölçeğin Cronbach alfa değerleri 0.66-0.83 arasında değişmektedir. Tüm alt ölçek maddeleri yüksek ve istatistiksel olarak anlamlı madde-toplam madde korelasyonları göstermiştir.

Test-tekrar test güvenilirliği: Dört hafta arayla iki kez doldurulan ŞKÖ puanları arasındaki korelasyon 0.84 bulunmuştur ($p < 0.01$). Bu oran erkek deneklerde 0.88, kadın deneklerde 0.81 idi.

Geçerlik Ölçütleri

Toplam ŞKÖ ile BDÖ arasındaki korelasyon 0.49 bulunmuştur ($p<0.01$). Bu oran erkeklerde 0.44, kadınlarda 0.57'dir. BDÖ ile ŞKÖ bilişsel-algisal şizotipi ($r=0.74$; $p<0.01$) ve ŞKÖ dezorganizasyon ($r=0.27$; $p<0.05$) puanları arasındaki korelasyon istatistiksel olarak anlamlı düzeydeydi. BDÖ'nün kişilerarası şizotipi ile korelasyonu ise istatistiksel olarak anlamsızdı ($r=0.16$; $p=0.15$).

Ölçeğin ortalama puanı 25.9 ± 12.3 olarak bulunmuştur. Kişilerarası şizotipi ortalama puanı 12.00 ± 6.5 , bilişsel-algisal şizotipi ortalama puanı 11.6 ± 6.3 ve dezorganizasyon şizotipi ortalama puanı 4.9 ± 3.9 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin %10 yüksek kesme puanı 42, düşük kesme puanı 9 idi. Yüksek kesme puanı erkeklerde 43, kadınlarda 41 idi.

Şizotipi ve cinsiyet

Ortalama ŞKÖ puanı erkeklerde (27.3 ± 12.4), kadınlardan (24.8 ± 12.1) anlamlı derecede yüksekti ($t=2.03$, $p=0.046$). Kişilerarası şizotipi puanı erkeklerde (13.1 ± 6.5) kadınlardan (11.1 ± 6.4) anlamlı derecede daha yüksekti ($t=2.91$, $p=0.004$). Bilişsel-algisal şizotipi alt ölçek puanı cinsiyetler arasında anlamlı fark göstermiyordu (Tablo 2). Dezorganizasyon şizotipi alt ölçek puanı erkeklerde daha yüksek olmaya eğilimliydi. Dokuz alt ölçek ayrı ayrı değerlendirildiğinde kadınların sadece garip inanışlar ve büyüsel düşünce skoru erkeklerden anlamlı ölçüde yüksekti ($t=2.75$, $p=0.006$). Erkeklerin şüphelilik ($t=2.73$, $p=0.007$), kısıtlı duygulanım ($t=3.77$, $p<0.001$), yakın arkadaş yokluğu ($t=2.89$, $p=0.004$) ve garip davranış ($t=2.14$, $p=0.033$) puanları anlamlı dere-

Tablo 2: Şizotipi skorlarında cinsiyetler arası farklar

	Kadın (n=209)		Erkek (n=179)		İstatistiksel Analiz	
	Ort.	SS	Ort.	SS	t*	P
ŞKÖ toplam	24.8	12.1	27.3	12.4	2.03	0.046
ŞKÖ kişilerarası	11.1	6.4	13.1	6.5	2.91	0.004
ŞKÖ bilişsel-algisal	11.4	6.3	11.9	6.2	0.79	0.44
ŞKÖ dezorganizasyon	4.6	4.0	5.4	3.8	1.84	0.067

Ort: Ortalama, SS: Standart sapma, *: Student t testi

Tablo 3: Şizotipal Kişilik Ölçeği (ŞKÖ)'nin varimaks dönüştürmeli Temel Bileşenler Analizi sonuçları

Madde	Pozitif	Negatif	Madde	Pozitif	Negatif	Madde	Pozitif	Negatif
Referans			Garip Davranış			Sosyal anksiyete		
ŞKÖ1(R)	0.29	0.01	ŞKÖ5(G)	0.54	0.08	ŞKÖ2(S)	0.07	0.30
ŞKÖ10(R)	0.28	-0.15	ŞKÖ14(G)	0.58	0.11	ŞKÖ11(S)	-0.04	0.49
ŞKÖ19(R)	0.43	0.15	ŞKÖ23(G)	0.57	0.17	ŞKÖ20(S)	0.15	0.16
ŞKÖ28(R)	0.37	0.08	ŞKÖ32(G)	0.61	0.13	ŞKÖ29(S)	-0.03	0.50
ŞKÖ37(R)	0.46	0.04	ŞKÖ67(G)	0.53	0.18	ŞKÖ38(S)	0.06	0.61
ŞKÖ45(R)	0.43	0.20	ŞKÖ70(G)	0.55	0.11	ŞKÖ46(S)	0.11	0.63
ŞKÖ53(R)	0.34	0.25	ŞKÖ74(G)	0.42	-0.04	ŞKÖ54(S)	-0.04	0.59
ŞKÖ60(R)	0.50	0.11	Şüphelilik			ŞKÖ71(S)	-0.01	0.63
ŞKÖ63(R)	0.41	0.11	ŞKÖ9(S)	0.43	0.01	Yakın arkadaş yok		
Garip-Büyüsel			ŞKÖ18(S)	0.37	0.19	ŞKÖ6(Y)	0.08	0.46
ŞKÖ3(B)	0.39	0.01	ŞKÖ27(S)	0.33	0.15	ŞKÖ15(M)	0.13	0.33
ŞKÖ12(B)	0.26	-0.16	ŞKÖ36(S)	0.32	0.20	ŞKÖ24(M)	-0.01	0.51
ŞKÖ21(B)	0.31	0.09	ŞKÖ44(S)	0.40	0.22	ŞKÖ33(M)	0.08	0.53
ŞKÖ30(B)	0.38	-0.07	ŞKÖ52(S)	0.20	0.34	ŞKÖ41(M)	0.27	0.27
ŞKÖ39(B)	0.34	-0.08	ŞKÖ59(S)	0.34	0.21	ŞKÖ49(M)	0.13	0.32
ŞKÖ47(B)	0.40	-0.15	ŞKÖ65(S)	0.40	0.22	ŞKÖ57(M)	-0.01	0.58
ŞKÖ55(B)	0.52	-0.20	Garip Konuşma			ŞKÖ62(M)	0.16	0.14
Sıradışı yaşantı			ŞKÖ7(K)	0.32	0.16	ŞKÖ66(M)	0.06	0.69
ŞKÖ4(A)	0.38	0.10	ŞKÖ16(K)	0.39	0.18	Kısıtlı duygulanım		
ŞKÖ13(A)	0.34	0.03	ŞKÖ25(K)	0.28	0.15	ŞKÖ8(C)	0.18	0.43
ŞKÖ22(A)	0.45	0.15	ŞKÖ34(K)	0.34	0.19	ŞKÖ17(C)	0.07	0.59
ŞKÖ31(A)	0.42	0.02	ŞKÖ42(K)	0.43	0.28	ŞKÖ26(C)	0.08	0.17
ŞKÖ40(A)	0.33	-0.01	ŞKÖ50(K)	0.47	0.04	ŞKÖ35(C)	0.13	0.29
ŞKÖ48(A)	0.37	0.07	ŞKÖ58(K)	0.28	0.23	ŞKÖ43(C)	0.20	0.49
ŞKÖ56(A)	0.37	0.09	ŞKÖ69(K)	0.20	0.32	ŞKÖ51(C)	0.16	0.35
ŞKÖ61(A)	0.38	0.16	ŞKÖ72(K)	0.47	0.08	ŞKÖ68(C)	-0.05	0.58
ŞKÖ64(A)	0.50	0.10				ŞKÖ73(C)	0.06	0.46
						Varyans	%14.1	%6.6

cede yüksekti. Sosyal anksiyete, sıradışı algısal yaşantılar, garip konuşma ve referans alt ölçeklerinde cinsiyet farkı gözlenmemiştir.

Faktör Analizi

Öncelikle ölçeğin 74 maddesi yapı geçerliğini sınamak için faktör analizine alınmıştır. Ölçeğe Temel Bileşenler Analizi (Principal Components Analysis) uygulandı. Özdeğerleri en büyük olan bileşenler sırasıyla 20.7, 11.7, 7.8, 6.4, 5.6, 5.2 olarak saptandı. Scree testi ve dışarıda kalan madde sayısının 10 dan az olması ölçütlerine göre bu sonuçlar değerlendirildi. Sadece iki ve üç faktörlü çözüm bu ölçütleri karşılıyordu. İki faktör arasında ortogonal bir ilişki olduğu için varimaks rotasyonu uygulanmıştır. Yetmiş dört madde pozitif ve negatif şizotipi boyutlarına çok büyük ölçüde öngörülen şekilde yüklendi (Tablo 3). Referans, garip inanış, sıradışı yaşantı ve garip davranış alt ölçeklerinin tüm soruları pozitif faktöre yükleniyordu. Şüphencilik ve garip konuşma alt ölçeklerinin sadece birer maddesi ters faktöre yükleniyordu. Sosyal anksiyete ve kısıtlı duygulanım alt ölçeklerinin sadece birer maddesi ve yakın arkadaş yokluğunun iki maddesi hiçbir faktöre net bir şekilde yüklenmiyordu. Bu alt ölçeklerin diğer maddeleri negatif faktöre yüklenmekteydi. Literatür verileri göz önüne alınarak üç faktörlü çözümünde madde faktör dağılımı incelendi. Faktörlerin ikisi birbiriyle korelasyon gösterdiği için oblik rotasyon sonrası incelenen üç faktörlü çözüm daha karmaşık bir yapı gösteriyordu. Pozitif ve dezorganize maddeler birbirinden çok iyi ayrılmıyordu. Örneğin sıradışı algısal yaşantı alt ölçeğinin birçok maddesi dezorganizasyon alt ölçekleriyle aynı faktöre yükleniyordu. Maddelere yapılan analizin iki faktörlü bir yapıyı desteklediği düşünüldü.

Dokuz alt ölçeğin kaç faktöre indirgenebileceğini değerlendirmek için Temel Bileşenler Analizi (Principal Components Analysis) uygulandı. Faktör sayısını belirlemek için Scree testi uygulandı ve faktörün en az 2 alt ölçekle ilişkili olma şartı arandı. İki ya da üç faktörlü çözümlerin herhangi bir alt ölçeği dışlamaksızın faktör yapısını basit bir şekilde açıklayabildiği görüldü. Bileşenler varimaks rotasyonu ile incelendi.

İki faktörlü çözümde (Tablo 4) pozitif ve negatif şizotipi adlı faktörler toplam varyansın %59.5'ini açıklıyordu. Kişilerarası şizotipiyle ilgili tüm alt ölçekler sadece negatif şizotipiye yükleniyordu. Bilişsel algısal şizotipi alt ölçeklerinden sadece şüphencilik negatif şizotipiye'de yükleniyordu (0.43), ancak pozitif şizotipiye yüklenme katsayısı (0.56) daha büyüktü. Dezorganize şizotipi alt ölçeklerinin her ikisinde pozitif şizotipiye yüklenmekle birlikte garip konuşma alt ölçeği negatif şizotipi faktörüne de belirgin derecede yükleniyordu (0.40).

zotipi alt ölçeklerinden sadece şüphencilik negatif şizotipiye'de yükleniyordu (0.43), ancak pozitif şizotipiye yüklenme katsayısı (0.56) daha büyüktü. Dezorganize şizotipi alt ölçeklerinin her ikisinde pozitif şizotipiye yüklenmekle birlikte garip konuşma alt ölçeği negatif şizotipi faktörüne de belirgin derecede yükleniyordu (0.40).

Tablo 4: İki faktörlü çözümde varimaks dönüştürmeli faktör yükleri

	Faktör 1 (Pozitif)	Faktör 2 (Negatif)
Referans	0.76	0.20
Sosyal Anksiyete	0.08	0.74
Garip-Büyüsel	0.74	-0.21
Sıradışı yaşantı	0.78	0.16
Garip Davranış	0.69	0.21
Yakın arkadaş yok	0.13	0.87
Garip konuşma	0.59	0.40
Kısıtlı duygulanım	0.18	0.80
Şüphencilik	0.56	0.43
Varyans	%41	%18

Üç faktörlü çözüm (Tablo 5) Raine ve arkadaşlarının (1991) klasik kişilerarası, bilişsel-algısal ve dezorganize şizotipi yapısına uyuyordu. Bu üç faktör varyansı %68.8 oranında açıklıyordu. Dezorganize davranışa Raine'nin modelinin öngördüğü gibi garip konuşma ve garip davranış alt ölçekleri yükleniyordu. Şüphencilik alt ölçeği iki faktörlü çözümde olduğu gibi negatif faktörede yükleniyordu (0.48).

Tablo 5: Üç faktörlü çözümde varimaks dönüştürmeli faktör yükleri

	Faktör 1 (Bilişsel-algısal)	Faktör 2 (Kişilerarası)	Faktör 3 (Dezorganize)
Referans	0.81	0.24	0.19
Sosyal anksiyete	0.18	0.79	-0.06
Garip-büyüsel	0.74	-0.20	0.21
Sıradışı yaşantı	0.60	0.11	0.51
Garip davranış	0.32	0.09	0.77
Yakın arkadaş yok	0.04	0.84	0.25
Garip konuşma	0.18	0.25	0.80
Kısıtlı duygulanım	-0.02	0.74	0.40
Şüphencilik	0.62	0.48	0.12
Varyans	%41	%18	%9

TARTIŞMA

Bu çalışmada Şizotipal Kişilik Ölçeği'nin Türkçe formunun güvenilirlik ve geçerliği gösterildi ve yüksek kesme noktası belirlendi. Ölçeğin faktör analiziyle yapı geçerliği ve cinsiyetin şizotipiye etkisini, öngörüldüğü şe-

kilde ortaya koyup koyamadığı sınıandı.

Raine ve arkadaşlarının (16) çalışmasında ŞKÖ ortalama puanı 26.3 olarak bulunurken, bu çalışmada ortalama 25.9 olarak saptanmıştır. Raine'nin çalışmasında ve başka kültürlerde yapılan çalışmalarda ŞKÖ alt ölçek puan ortalamaları bu çalışmanın sonuçlarına çok benzer bulunmuştur. Raine ve arkadaşlarının (1991) çalışmasında %10 yüksek ve düşük puanları 41 ve 10 bulunmuştur. Çalışmamızda bu değerler 42 ve 10 olarak saptanmıştır. Ölçeğin toplam ve alt ölçek puanları ve kesme noktaları orijinal ve diğer toplumlarda bulunan değerlere çok benzerdir. Ölçeğin %10 kesme puanı tanısıl bir amaç taşımamaktadır ve sadece bu yaş grubu için geçerlidir. Araştırmacılar Raine'nin de önerdiği gibi kendi örneklemelerine göre bir kesme puanı saptayabilirler ve çalışmanın amacına göre şizotipi puanı yüksek bireyleri farklı oranlarla seçebilirler (Örneğin %5 ya da %15 gibi).

ŞKÖ'nün Cronbach alfa katsayısı orijinal çalışmada da bu çalışmayla aynı, 0.91 bulunmuştur. Raine ve arkadaşlarının (1991) çalışmasında ölçeğin 9 alt ölçeğinin Cronbach alfa değerleri 0.71-0.78 arası değişirken, bu çalışmada bu oranlar 0.66-0.83 arasında bulunmuştur. Orijinal çalışmada test tekrar güvenilirliği 0.82 iken, bu çalışmada 0.84 idi. Ölçeğin Türkçe formu güvenilir bulunmuştur.

ŞKÖ'nün BDÖ ile korelasyonu 0.49 idi. BDÖ'nün bilişsel-algısal şizotipiyle korelasyonu çok belirgin (0.74), kişilerarası şizotipiyle korelasyonu anlamsızdır. BDÖ'nün bilişsel-algısal şizotipiyle ilişkili olan büyüsel düşünceyi ölçtüğü düşünüldüğünde bu beklenen bir sonuçtur. Raine ve arkadaşları (1991) uyum geçerliliği için Şizofrenizm ölçeğini (33) kullanmışlar ve iki ölçek arasındaki korelasyonu 0.59 bulmuşlardır.

ŞKÖ'nün Türkçe formunun toplam puanı ve kişilerarası şizotipi puanı erkeklerde anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Bu sonuç daha önceki çalışmalarla uyumludur (23-25). Bu çalışmada bilişsel-algısal şizotipi puanı cinsiyetler arasında fark göstermiyordu. Bu alanda kadınların büyüsel düşünce, erkeklerin ise şüpheli puanları yüksekti. Cinsiyetin bilişsel-algısal şizotipiye etkisiyle ilgili literatürde farklı sonuçlar bildirilmiştir. Raine ve arkadaşları (23), Langdon ve Coltheart (34) kadınlarda bilişsel-algısal şizotipiye yüksek bulurken, Miller ve Burns (24) cinsiyetler arası fark bulmamıştır. Kre-

men ve arkadaşları (1998) şizofreni akrabalarıyla yapılan bir çalışmada aynı puanı erkeklerde yüksek bulunmuştur. Dezorganize şizotipi skoru bu çalışmada erkeklerde yüksek olmaya eğilimliydi ve garip davranış alt ölçeği erkeklerde anlamlı derecede yüksekti. Erkeklerde dezorganize şizotipi ve garip davranış puanının yüksek olduğunu bildiren çalışmalar vardır (25,35). Genel olarak kişilerarası/negatif şizotipinin erkeklerde daha yüksek olduğu söylenebilir. ŞKÖ Türkçe formu da şizotipinin cinsiyete dayalı bu özelliğini gösterebilmiştir ve bu durum ölçeğin geçerliğine başka bir kanıttır.

Altölçeklerin faktör analitik çözümlenmesi iki ya da üç faktörlü çözümleri düşündürüyordu ancak maddelerin faktör analizi iki faktörün ölçeğin yapısını daha iyi açıkladığını göstermiştir. Bu bulgular ölçeğin yapısal geçerliğini destekliyordu. Literatürde hem pozitif/negatif şizotipi, hem de kişilerarası/bilişsel-algısal/dezorganize şizotipi yapısını destekleyen çok sayıda çalışma vardır. İlk veriler ve sonraki bazı çalışmalar iki faktörlü bir yapıyı (16,31) desteklemişken, sonraki bazı çalışmalar üç faktörlü bir yapının ölçeği daha iyi tanımladığını göstermiştir (30). Şüpheli alt ölçeğinin negatif faktöre de yüklenmesi literatürle de uyumludur (16). Şizotipinin bazı alternatif faktör çözümleri de bildirilmiştir. Şüpheliğin dördüncü bir faktör olarak ayrıldığı (28) ya da dezorganizasyonun yerini aldığı (27) bildiren çalışmalar da vardır. ŞKÖ Türkçe formunun kullanılacağı araştırmalarda, çalışmanın amacına göre, pozitif/negatif şizotipi, ya da kişilerarası/bilişsel-algısal/dezorganize şizotipi boyutlarından birinin seçilmesi önerilir.

Çalışmanın eksikliklerinden biri örneklemdeki kısıtlılıktır. Ölçek sadece üniversite öğrencilerinde çalışılmıştır. Çalışmanın bir başka eksikliği hasta grubunun olmayışı olabilir. Ölçeğin şizofreni ya da şizotipal kişilik bozukluğu olan bireylerde sınıması yapısını daha iyi ortaya koyabilir. Ayrıca çalışmaya alınan bireylerdeki psikiyatrik hastalıkların sadece psikiyatrik öykü yokluğuna dayanılarak dışlanması başka bir yöntemsel kısıtlılıktır. Sonuç olarak, ŞKÖ genç ve sağlıklı popülasyonda şizotipinin farklı boyutlarını çalışmak için güvenilir ve geçerli bir ölçektir. Ölçeğin ve alt şizotipi boyutlarının geçerliğinin şizotipinin nörobiyolojik ve klinik özellikleriyle ilişkisinin incelenerek sınıması önerilir. Ayrıca ölçekle ilgili farklı yaş gruplarında ve şizofreni akrabaları gibi farklı örneklemelerde veri toplanması yararlı olacaktır.

Kaynaklar:

1. Cadenhead KS, Perry W, Shafer K. Cognitive functions in schizotypal personality disorder. *Schizophr Res* 1999; 37:123-132
2. Diforio D, Walker EF, Kestler LP. Executive functions in adolescents with schizotypal personality disorder. *Schizophr Res* 2000; 42: 125-134
3. Buchsbaum MS, Yang S, Hazlett E, Siegel BV, Germans M, Haznedar M. Ventricular volume and asymmetry in schizotypal personality disorder and schizophrenia assessed with magnetic resonance imaging. *Schizophr Res* 1997; 27: 45-53
4. Dickey CC, McCarley RW, Voglmaier MM, Niznikiewicz MA, Seidman LJ, Hirayasu Y. Schizotypal personality disorder and MRI abnormalities of temporal lobe gray matter. *Biol Psychiatry* 1999; 45: 1392-1402
5. Waldo MC, Adler LE, Leonard S. Familial transmission of risk factors in the first degree relatives of schizophrenic people. *Biol Psychiatry* 2000; 47:231-239
6. Meehl PE. Schizotaxia, schizotypy, schizophrenia. *Am Psychol* 1962; 17: 827-838
7. Meehl PE. Toward an integrated theory of schizotaxia, schizotypy and schizophrenia. *J Pers Disord* 1990; 4: 1-99
8. American Psychiatric Association. Diagnostic and statistical manual of Mental disorders. Fourth edition- revised, American Psychiatric Press 1987, Washington DC
9. Asarnow RF, Nuechterlein KH, Fogelson D, Subotnik KL, Payne DA, Russell AT, Asamen J, Kuppinger H, Kendler KS. Schizophrenia and schizotypal personality disorders in the first degree relatives of children with schizophrenia: the UCLA family study. *Arch Gen Psychiatry* 2001;58: 581-588
10. Yaralian P, Raine A, Lencz T, Hooley J, Bihle, SE, Mills, S, Ventura J. Elevated levels of cognitive-perceptual deficits in individuals with a family history of schizophrenia spectrum disorders. *Schizophr Res* 2000; 46: 57-63
11. Dinn WM, Harris CL, Ayçicegi A, Greene P, Andover MS. Positive and negative schizotypy in a student sample: Neurocognitive and clinical correlates. *Schizophr Res* 2002; 56:171-185
12. Tsuang MT, Stone WS, Faraone SV. Towards reformulating the diagnosis of schizophrenia. *Am J Psychiatry* 2000; 157:1041-1050
13. Özer S. Şizotipi ve şizofrenide genetik belirleyiciler. *Türkiye klinikleri J Int Med Sci* 2005; 1: 24-34
14. Eckblad M ve Chapman LJ. Magical ideation as an indicator of schizotypy. *J Consult Clin Psychol* 1983; 51:215-225
15. Mishlove M, Chapman LJ. Social anhedonia in the prediction of psychosis proneness. *J Abnorm Psychol* 1985; 94: 384-396
16. Raine A. The SPQ: A scale for the assessment of schizotypal personality based on DSM-III-R criteria. *Schizophrenia Bull* 1991; 17, 556-564
17. Jones LA, Cardno AG, Murphy KC, Sanders RD, Gray MY, McCarthy G, McGuffin P, Owen MJ, Williams J. The Kings Schizotypy Questionnaire as a measure of schizophrenia liability. *Schizophr Res* 2000; 45:213-221
18. Kendler KS, Lieberman JA, Walsh D. The Structured Interview for Schizotypy (SIS): a preliminary report. *Schizophr Bull* 1989; 15: 559-571
19. Raine A and Benishay. The SPQ-B: A brief screening instrument for schizotypal personality disorder. *J Pers Disord* 1995; 9:346-355
20. Ayçiceği A, Dinn WM, Harris CL. Neuropsychological function in obsessive compulsive personality with schizotypal features. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni* 2002; 12: 21-25
21. Ayçiceği A, Dinn WM, Harris CL, Erkmen H. Neuropsychological function in obsessive compulsive disorder: Effects of comorbid conditions on task performance. *European Psychiatry* 2003; 18: 241-248
22. Ayçiceği A, Dinn WM, Harris CL Validation of Turkish and English versions of the Schizotypal Personality Questionnaire-B. *European J Psychol Assess* 2005; 21: 34-43
23. Raine, A. Sex differences in schizotypal personality in a non-clinical population. *J Abnorm Psychol* 1992; 101: 361-364
24. Miller LS and Burns SA. Gender differences in schizotypal features in a large sample of young adults. *J Nervous Ment Dis* 1995; 183: 657-661
25. Kremen WS, Faraone SV, Toomey R, Seidman LJ, Tsuang MT. Sex differences in self-reported schizotypal traits in relatives of schizophrenic probands. *Schizophr Res* 1998; 34: 27-37
26. Shtasel DL, Gur RE, Gallacher F, Heimberg C, Gur RC. Gender differences in the clinical expression of schizophrenia. *Schizophrenia Res* 1992; 7: 225-231
27. Bergman AJ, Harvey PD, Mitropoulou V, Aronson A, Marder D, Silverman J, Trestman R, Siever LJ. The factor structure of schizotypal symptoms in a clinical population. *Schizophrenia Bull* 1996; 22:501-509
28. Stefanis NC, Smyrnis N, Avramopoulos D, Evdokimidis I, Ntzoufras I, Stefanis CN. Factorial composition of self rated schizotypal traits among young males undergoing military training. *Schizophrenia Bull* 2004; 30:335-350
29. Dumas P, Bouafia S, Gutknecht, Saoud M, Amato T. Validation de la version française du questionnaire de personnalité schizotypique de Raine (SPQ): Approche catégorielle et dimensionnelle des traits de personnalité schizotypique en population étudiante saine. *Encephale* 2000 ;26 :23-29
30. Reynolds CA, Raine A, Mellingen K, Venables PH, Mednick SA. Three-factor model of schizotypal personality: Invariance across culture, gender and religious affiliation, family adversity and psychopathology. *Schizophrenia Bull* 2000; 26:603-618
31. Klein C, Andresen B, Jahn T. Erfassung der schizotypen Persönlichkeit nach DSM-III-R: Psychometrische Eigenschaften einer autorisierten deutschsprachigen Uebersetzung des "Schizotypal Personality Questionnaire" (SPQ) von Raine. *Diagnostica* 1997; 43: 347-369
32. Atıbaşoğlu EC, Kalaycıoğlu C, Nalçacı E. Bütünsel Düşünce Ölçeği'nin Türkçe Formunun Geçerlik ve Güvenirliği. *Türk Psikiyatri Dergisi* 2003; 14:31-41
33. Venables PH, Wilkins S, Mitchel DA. A scale for the measurement of schizotypy. *Pers Individ Dif* 1990; 11:481-495
34. Langdon R and Coltheart M. Mentalizing, schizotypy, and schizophrenia. *Cognition* 1999; 71: 43-71
35. Roth R M and Baribeau J. Gender and schizotypal personality features. *Pers Individ Dif* 1997; 22:411-416

EK 1

Şizotipal Kişilik Ölçeğinin Türkçe Formu

Ad soyad:.....
Yaş:.....
Cinsiyet:.....

Yönerge: Lütfen her soruyu evet ya da hayır seçeneklerinden birini işaretleyerek yanıtlayınız.

Bu testte doğru ya da yanlış cevap ve şaşkınlığa soru yoktur. Lütfen her sorunun gerçek anlamının ne olacağını çok düşünmeden çabucak yanıt veriniz. Teşekkürler.

1- Zaman zaman televizyonda gördükleriniz ya da gazetede okuduklarınızın sizin için özel bir anlam taşıdıklarını hissedersiniz mi?	Evet	Hayır
2- Çok sayıda kişinin olacağı yerlere bazen huzursuz olacağımı düşünerek giderim.	Evet	Hayır
3- Hiç doğüstü bir yaşantınız oldu mu?	Evet	Hayır
4- Hiç nesne ya da gölgeleri insan sandığınız veya gürtlütyü konuşma sandığınız oldu mu?	Evet	Hayır
5- Diğer insanlar beni biraz sıradışı (acayıp) bulurlar.	Evet	Hayır
6- Diğer insanları tanımak için çok az isteğim var.	Evet	Hayır
7- Diğer insanlar bazen ne söylediğimi anlamayı zor buluyorlar.	Evet	Hayır
8- İnsanlar beni bazen beni ilgisiz ve mesafeli bulurlar.	Evet	Hayır
9- Arkamdan konuşulduğundan eminim.	Evet	Hayır
10- Yemek veya sinema için dışarı çıktığımda insanların beni fark ettiklerinin biliyorum.	Evet	Hayır
11- Resmi bir sohbet yapmam gerektiğinde huzursuz olurum.	Evet	Hayır
12- Telepatiye inanır mısınız?	Evet	Hayır
13- Hiç, göremesiniz bile belli bir insan ya da gücün çevrenizde olduğunu hissettiğiniz oldu mu?	Evet	Hayır
14- Diğer insanlar bazen benim sıradışı alışkanlık ya da hareketlerim hakkında yorumda bulunurlar.	Evet	Hayır
15- Birçok şeyi kendime saklamayı tercih ederim.	Evet	Hayır
16- Bazen konuşurken çabucak bir konudan başkasına atlarım.	Evet	Hayır
17- Konuşmam ve bakışlarımın gerçek duygularımı ifade etmekte pek iyi değilimdir.	Evet	Hayır
18- Sıklıkla insanların size zarar vermek istediklerini hissedersiniz mi?	Evet	Hayır
19- Bazı insanlar hakkınızda imalı ya da çift anlamlı sözler söylüyor mu?	Evet	Hayır
20- Arkanızda birisi yürürken huzursuz olur musunuz?	Evet	Hayır
21- İnsanların bazen sizin ne düşündüğünüzü bildiklerinden emin olduğunuz anlar var mıdır?	Evet	Hayır
22- Bir kişiye ya da aynada kendinize bakarken hiç yüzün değiştiğini algıladınız mı?	Evet	Hayır
23- Bazen insanlar benim biraz garip olduğumu düşünürler.	Evet	Hayır
24- Başka insanlarla birlikteyken genellikle sessizimdir.	Evet	Hayır
25- Bazen ne söylemeye çalıştığımı unutuyorum.	Evet	Hayır
26- Nadiren kahkaha atar ya da gülümserim.	Evet	Hayır
27- Bazen iş arkadaşları ve dostlarınızın gerçekten sadık ve güvenilir olmadığından kaygılanır mısınız?	Evet	Hayır
28- Hiç sıradan bir olay ya da nesnenin sizin için özel bir işaret olduğunu düşündüğünüz oldu mu?	Evet	Hayır
29- İnsanlarla ilk kez tanışırken huzursuz olurum.	Evet	Hayır
30- Paranormal olaylara (gelecekte haber verme, psişik güçler) inanır mısınız?	Evet	Hayır
31- Sıklıkla düşüncelerimi sesli dile getiren bir ses duyarım.	Evet	Hayır
32- Bazı insanlar benim çok garip bir insan olduğumu düşünürler.	Evet	Hayır
33- Başka insanlara duygusal olarak yaklaşmayı zor bulurum.	Evet	Hayır
34- Konuşurken sıklıkla konudan çok fazla saparım.	Evet	Hayır
35- Sözel olmayan iletişimde (gülümsemek ve bir sohbet sırasında başını sallamak gibi) beceriksizim.	Evet	Hayır
36- Arkadaşlarımla yanında bile savunmada olmam gerektiğini hissedirim.	Evet	Hayır
37- Bazen reklamlardan ya da mağaza camlarındaki ilanlardan özel anlamlar çıkarır ya da çevrenizdeki şeylerin size yönelik düzenlendiğini düşünür müsünüz?	Evet	Hayır
38- Yabancı insanlar arasında olduğunuzda sıklıkla kendinizi huzursuz hissedersiniz mi?	Evet	Hayır
39- İnsanlar yanınızda değilken düşüncelerinizi hissedebilir mi?	Evet	Hayır
40- Hiç diğer insanların gözüne gözükmeyen şeyler gördünüz mü?	Evet	Hayır
41- En yakın aile bireyleri dışında kimsenin gerçekten size yakın olmadığını düşünür müsünüz?	Evet	Hayır
42- Bazı insanlar beni konuşma esnasında belirsiz ve anlaşılması zor bulurlar.	Evet	Hayır
43- İncelikli davranış ve jestlere karşılık vermede zorlanırım.	Evet	Hayır
44- İnsanların söyledikleri ve yaptıklarından gizli bir tehdit ya da aşağılama sezdiğiniz oldu mu?	Evet	Hayır
45- Alışveriş sırasında, diğer insanların sizi izlediği hissine kapılır mısınız?	Evet	Hayır
46- Tanımadığım insanların olduğu sosyal ortamlarda kendimi çok rahatsız hissedirim.	Evet	Hayır
47- Hiç altıncı his, UFO'lar, geleceği görme, astroloji ile ilgili deneyimleriniz oldu mu?	Evet	Hayır
48- Sıradan eşyaları olduğundan büyük ya da küçük gördüğünüz olur mu?	Evet	Hayır
49- Arkadaşlara mektup yazmak hazdan çok sıkıntı verir.	Evet	Hayır
50- Bazen kelimeleri alışılmadık şekillerde kullanırım.	Evet	Hayır

51- Başkalarıyla konuşurken göz göze gelmekten kaçınıyorum.	Evet	Hayır
52- Diğerlerinin, kendinizle ilgili çok fazla şey bilmemesinin daha iyi olduğunu düşünür müsünüz?	Evet	Hayır
53- İnsanları birbiriyle konuşurken görünce, sıklıkla sizden bahsedip bahsetmediklerini merak eder misiniz?	Evet	Hayır
54- Büyük bir topluluk önünde konuşma yapmam gerekirse çok huzursuz olurum.	Evet	Hayır
55- Hiç başka bir insanla telepatik olarak iletişim kurabildiğinizi düşündünüz mü?	Evet	Hayır
56- Koku alma duyunuz bazen aşırı derece de hassas olur mu?	Evet	Hayır
57- Sosyal ortamlarda arka planda kalmayı tercih ederim.	Evet	Hayır
58- Sohbet sırasında sıklıkla konudan uzaklaşıyor musunuz?	Evet	Hayır
59- Sıklıkla insanların bana düşmanca davrandığını düşünürüm.	Evet	Hayır
60- Bazen diğer insanların sizi izlediğini hissedersiniz mi?	Evet	Hayır
61- Normalde farkında olmadığınız uzaktan gelen seslerin birden bire dikkatinizi dağıttığı oldu mu?	Evet	Hayır
62- Yakın arkadaşlara sahip olmaya çok az önem veririm.	Evet	Hayır
63- Bazen insanların hakkınızda konuştuğu hissine kapılır mısınız?	Evet	Hayır
64- Bazen düşünceleriniz nerdeyse onları duyacağınız kadar yoğun olabilir mi?	Evet	Hayır
65- Sık sık diğer insanların sizi kendi çıkarları doğrultusunda kullanmalarını önlemek için dikkatli olmak zorunda mısınız?	Evet	Hayır
66- İnsanlara yakınlaşmakta güçlük çektiğinizi hissedersiniz mi?	Evet	Hayır
67- Ben garip ve alışılmadık biriyim.	Evet	Hayır
68- İfade gücü yüksek ve canlı bir konuşma tarzım yoktur.	Evet	Hayır
69- Söylemek istediklerimi anlaşılır bir şekilde aktarmakta zorlanırım.	Evet	Hayır
70- Bazı garip alışkanlıklarım vardır.	Evet	Hayır
71- Fazla tanımadığım insanlarla konuşurken huzursuzluk hissedirim.	Evet	Hayır
72- İnsanlar bazen konuşmamın kafa karıştırıcı olduğunu söyler.	Evet	Hayır
73- Hislerimi kendime saklama eğilimindeyim.	Evet	Hayır
74- Bazen insanlar acayip (sıradışı) görüntümden dolayı bana bakarlar.	Evet	Hayır

EK 2

Şizotipal Kişilik Ölçeği puanlama çizelgesi

Ölçekte her evet yanıtına 1 puan verilir. Öncelikle ölçeğin 9 alt ölçeği ayrı ayrı puanlanır.

Referans fikirleri 1 10 19 28 37 45 53 60 63 (0-9 puan)

Sosyal anksiyete 2 11 20 29 38 46 54 71 (0-8 puan)

Garip inanış-büyüsel 3 12 21 30 39 47 55 (0-7 puan)

Sıradışı algısal yaşantı 4 13 22 31 40 48 56 61 64 (0-9 puan)

Garip davranış 5 14 23 32 67 70 74 (0-7 puan)

Yakın arkadaş yokluğu 6 15 24 33 41 49 57 62 66 (0-9 puan)

Garip konuşma 7 16 25 34 42 50 58 69 72 (0-9 puan)

Kısıtlı duygulanım 8 17 26 35 43 51 68 73 (0-8 puan)

Şüphencilik 9 18 27 36 44 52 59 65 (0-8 puan)

Daha sonra ölçeğin faktör puanları hesaplanır (Tablo 1'de gösterildiği gibi)

Üç faktörlü çözüme göre puanlama

Bilişsel algısal= Referans fikirleri+ Garip inanış-büyüsel+ Sıradışı algısal yaşantı+ Şüphencilik
Kişilerarası şizotipi=Sosyal anksiyete+Yakın arkadaş yokluğu+ Kısıtlı duygulanım+Şüphencilik
Dezorganize şizotipi= Garip davranış+ Garip konuşma

İki faktörlü çözüme göre puanlama

Pozitif şizotipi= Bilişsel algısal+ Dezorganize şizotipi
Negatif şizotipi= Kişilerarası şizotipi

Copyright of Klinik Psikofarmakoloji Bulteni is the property of Klinik Psikofarmakoloji Bulteni (Bulletin of Clinical Psychopharmacology) and its content may not be copied or emailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.